

Most már mindenki előtt nyilvánvaló lett a vojvodinai földmunkás mozgalmak igazi oka. A földmunkások, akiket idegen munkaerővel munkahelyükről kiszorítottak, kivándorlásra kényszerültek. Vojvodina történetének zárófejezete az itteni földmunkásság századeleji tömeges kivándorlásáról ad számot. Mint ilyenkor szokásos, a kivándorló irodák ügynökei végig kilincseltek minden paraszt-viskót és füt-fát ígérve, a kivándorlást ajánlották minden baj gyógyszerének. Nem csoda tehát, hogy a földmunkások ezrei ezt a megoldást választották ahelyett, hogy szülőföldjükön éhen pusztuljanak. Így került el a magyar és a szerb nép nagy része Vojvodinából messzi idegen országokba, amikor Vojvodina mezőgazdasága nem csak az itt lakó népeknek, hanem messzi országok lakóinak is bőségesen terem kenyeret és szalonát.

Kiss Flórián

Vojvodina történetének vázlatát azzal fejezzük be, hogy ezt tényleg csak vázlatnak s sok helyen kiegészítendőnek tartjuk. Legelsősorban vonatkozik ez a századelejére és az utóbbi két évtizedre, arra a korszakra, mely egyrészt túlközei van ahhoz, hogy történelmi összefoglalást és értékelést adjunk róla, másrészt olyan sokrétű és elágazó, hogy a mi vázlatunkban helyet nem adhattunk neki. Ez későbbi, részletesebb tanulmánynak lehet majd tárgya. S ugyanígy szándékunk részletesebben feltárni történelmünknek legfontosabb és legelhatározóbb korszakait, mint a települések történetét, a 48-as korszakot, az iparosodás és általában a polgárosodás képét Vojvodinában. Azután nagyon szükséges volna a ma különösen nagyon tanulságos nemzetiségi harcok bővebb és részletesebb feltárása. Szükséges-e mondanunk, hogy örömmel fogadunk minden ezekre a kérdésekre vonatkozó adalékot.

A későbbi adalékok éppúgy mint egész vázlatok arra szolgálnak, hogy közelebb hozzák számunkra Vojvodinának sajátos fejlődését, összetételét és ezekből adódó mai történelmi hivatását. (Szerk.)

A gebe

(Szemelvény az író most megjelent novellás kötetéből)

— Hej, kutyaélet, kutyaélet! . . . — sóhajtotta Süli Gergely, a szecskásember s dühödten rugdalta tovább a lovát. Mégse kelt az fel. Nem. Ahogy kilépett a rozoga istálló ajtaján, nagyot ropant a lábszárcsontja, nyögött egyet s összeesett szegény, öreg fakó.

— Gidra, gyí, Gidra! Az anyád keserves! . . . — Süli bele-rugdossott a szügyébe, zörgős lapockájába, a kiálló oldalbordáiba. Tompán döngött a ló belseje, mint a penésszel teli, korhadt hordó. Gidra csak a nyelvét dugta kijjebb, a száját húzta félre, meg a szemét nyitotta bámulón máskor türelmes gazdájára, de nem kelt fel.

A sovány hetesszakállas emberke. lötyögő nagy esizmáiban

egyre dühödtebben rugdalta a magával tehetetlen, döglődő jószágot. Rugdalta, reménykedve, hátha a fájdalom erőt lök az állat kiszáradt tagjaiba s talpra áll, hogy egy ideig megint vonszolja a szecs kavagót körbe-körbe, koplalva végórájáig.

Mindig panaszosan nyerített éhségében ez a ronda jószág. Értetlen állat, nem láthatta, hogy Süliék is majd felfordultak a koplalástól. Ki az oka ennek? Ki lehetne? Tizenegy gyereket nevelni, mikor egyik kicsi, másik pici. S hozzá az öreg is a nyakukon, Süli apja. Azelőtt csak hozott haza valamit a vén gazember. Koldul az öreg. Pár krajcár is került a markából, meg némi liszt, burgonya. Aztán jól jött az a rengeteg kenyér, amit összeszedett az öreg. Ha a nyakukra száradt; a koldús garasokból vett malacokkal etették föl, fölnevelvén vele a girhes jószágokat. De mostanában elissza ám a vén lókötó a pénzét s így nem bírván malacokat venni, vagy kidobálták a kövésszáradt, romlott kenyeret, vagy megszóva, korpába keverték s a lónak adták. De a gebe is válogató volt már, megunta az egyforma szegénykosztot. Süli meg, a szakállas, öreg koldús mindennap berúgva, boldogan tetvéskedett a kamrából készített szobájában. (Hónapról-hónapra nem mosakodott az öreg, vackát is kitették a nagyszobából.) Senkivel sem törődött.

Most is ott tetvéskedett gondtalanul dünnyögve, pislogva a vackába rejtett borosüveg felé.

Pénzt nem ad haza. De ha főznek, beszemtelenkedik ám, ha a száraz kenyérnél egyebet nem is hoz.

Süli úgy ütötte-vágta, csizmája sarkával, löccsel az elterült lovat, mintha meg akarta volna verni az apját, amiért minden összekoldult garasát elissza; a sok gyereket, mert olyan fájdalmas a tekintetük, ha éhesek; az asszonyt, mert olyan virágzó a szerelme, hogy minden évben kis pufók lurkóval ajándékozza meg gondba sorvadt férjét; s az egész világot, hogy ilyen fojtogató nyomorba szorítja őt családjával . . . Milyen szépek is a gyerekei, mikor megszületnek. Aztán, ahogy nőnek, úgy sorvadnak a gyöngö koszon. S most, ez a rühes állat is akkor döglök meg, mikor a lovak ára úgy felszaladt. Remény sincs másikat venni . . . Húzza talán Süli a gépet? Hiszen, ha gyózná azt egy ember ereje! . . .

Még ezt a sovány falatot se nyújthatja családjának, ha elpusztul a Gidra.

Süli szeme a dühtől könnybelábadt. Még egy nagyot vágott a gebe fejére és fáradtan ejtette le kezét. Verejtékező homlokát kimerülten törölte meg.

Gyerekei az elhanyagolt, zezzugos udvar végében, a buján sarjadó, csonkolt bodzafa tövén játszadoztak, összeszedve piszkos fadarabot, porcelláncserepeket, meg rozsdás vasakat.

De apjuk szörnyű dühét látva, kimeredt szemmel a lovat bámulták. Szegény kis nyomorékok, betegecskék, ha nem is tudták, de érezték, hogy értük tajtézkzik apjuk vigasztalan dühe.

— Édesapám, ugye nem döglök meg? — kérdezte bátortalanul a kis Gergő.